

ХАРАКТЕРОЛОГІЧНІ ПРОЯВИ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ У ОСІБ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ З CUSTODY RECORDS

Стояцька Ганна

Дніпровська академія неперервної освіти,
м. Дніпро, Україна

a.sagdianna@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6501-6703>

Мета. Статтю присвячено вивченню окремих психологічних рис осіб, які працюють з системою custody records та особливостям їх реагування на ситуації невизначеності. Зокрема, наведено результати емпіричного дослідження, проведеного впродовж літа та осені 2021 року серед працівників Національної поліції, дотичних до виконання функцій конвоювання та службових обов'язків офіцерів з прав людини. Custody records як інноваційний електронний інструмент відеообліку та спостереження, вимагає від співробітників підвищеної уваги до власних професійних дій, що може спричиняти напругу та інтолерантність до роботи в умовах новизни та невизначеності. Концептуальною гіпотезою дослідження стало припущення про існування суттєвих відмінностей між позитивною, негативною або нейтральною оцінкою необхідності працювати в умовах запровадження custody records та індивідуальними схильностями респондентів розглядати і оцінювати невизначені ситуації як бажані або, у випадку прояву інтолерантності до невизначеності, як небажані чи загрозливі.

Методи. Основним методом дослідження було обрано дискримінантний аналіз. Зважаючи на специфіку вибірки, психодіагностична методика, що застосовувалась у дослідженні мала відповідати методичним рекомендаціям щодо використання в системі МВС України. Нею став «Опитувальник толерантності до невизначеності» (Intolerance of Ambiguity Scale, IAS) Стенлі Баднера (україномовна адаптація Барко В. І., Остаповича В. П.).

Результати. До основних результатів дослідження можна віднести встановлення високого рівня зв'язку між ставленням до професійних обов'язків в умовах функціонування custody records та такою характерологічною рисою особистості як «джерело інтолерантності складність».

Висновки. Зробивши крок для подальшого вивчення проблеми толерантності до невизначеності, це дослідження підкреслює необхідність розуміння того, як правоохоронці ставляться до професійної діяльності в

умовах необхідності враховувати наявність зовнішнього незалежного контролю за процесами, які відбуваються у закритій спеціальній установі.

Ключові слова: custody records, толерантність до невизначеності, джерела інтолерантності, новизна, складність, нерозв'язність.

Ganna Stoyatska. Characteristic manifestations of uncertainty tolerance in persons working with custody records.

Purpose. The article is devoted to the study of some psychological traits of people who work with the system of custody records and the peculiarities of their response to uncertainty situations. The results of an empirical study conducted during the summer and autumn of 2021 among National Police officers involved in escorting and serving as human rights officers are presented. Custody records, as an innovative electronic tool for video recording and surveillance, requires employees to pay more attention to their own professional actions, which can lead to stress and intolerance to work in conditions of novelty and uncertainty. The conceptual hypothesis of the study was the assumption that there are significant differences between positive, negative or neutral assessment of the need to work in the custody records context and respondents individual tendencies to consider and evaluate uncertain situations as desirable or, in case of intolerance into uncertainty, undesirable.

Methods. Discriminant analysis was chosen as the main research method. Taking into account the specifics of the sample, the psychodiagnostic methodology used in the study had to comply with the guidelines for use in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. We used Stanley Badner's Intolerance of Ambiguity Scale (IAS) (Ukrainian-language adaptation by Barko V.I. and Ostapovich V.P.).

Results. The main results of the study include the establishment of a high level of connection between the attitude to professional responsibilities in the functioning of custody records and such a characteristic feature of personality as a "source of intelligence complexity."

Conclusions. This study emphasizes the importance of understanding how law enforcement officers treat professional activities in the presence of external independent control over the processes that take place in a closed special institution.

Key words: custody records, tolerance for uncertainty, intolerance sources, novelty, complexity, unsolvability.

Вступ. Актуальність дослідження зумовлена реформуванням правоохоронної системи в Україні, яке супроводжується численними інноваційними управлінсько-менеджерськими рішеннями. Зокрема, запровадження в 2016 році у діяльності Національної поліції України такої новації як custody records (Методичні рекомендації для інспекторів з дотримання прав людини в ізоляторах тимчасового тримання), було покликане лібералізувати правоохоронну діяльність

в питаннях, пов'язаних з наданням поліцейських послуг, сприяти прозорості владної інституції, розв'язанню проблемних питань у діяльності органів під час застосування поліцейських заходів (Наказ МВС України № 676 від 03.08.2017). Водночас питання психологічної адаптації працівників до роботи в цих нових умовах є досконало не вивченим і потребує всебічного та поглибленого дослідження. Мета статті – презентувати один з психологічних аспектів ставлення правоохоронців до роботи в умовах функціонування custody records. Завданням дослідження є доведення гіпотези про існування суттєвих відмінностей між позитивною, негативною або нейтральною оцінкою необхідності працювати в нових умовах запровадження custody records та індивідуальними схильностями респондентів розглядати і оцінювати невизначені ситуації як бажані, або у випадку прояву інтолерантності до невизначеності – як небажані або загрозливі.

Проблема інтолерантності, нетерпимості до невизначеності викликає постійний інтерес в різних сферах психології. Часто наукові дослідження пов'язані з академічним стресом та когнітивною жорсткістю упереджень (Paralkar & Knutson, 2021), (Stranovska, Ficzer, & Hornickova, 2022), (Borracci, Ciambone, & Arribalzaga, 2021), з вивченням співвідношення інтолерантності до невизначеності з питаннями самоефективності, самооцінки та проблемою прийняття рішень (Park, Hai, Lee, & Sohn, 2019), (Yang & Girgus, 2018), питаннями професійної діяльності працівників та ставленням до психосоціально складних обставинах (Liou et al., 2019), (Swami, Barron, Weis, & Furnham, 2018), необхідності приймати рішення в неоднозначних ситуаціях (Gartner, Bussenius, Prediger, Vogel, & Harendza, 2020), (Hancock & Mattick, 2020), (Ndoja, Chahine, Saklofske, & Lanting, 2020), (Papanagnou, Ankan, Ebbott, & Ziring, 2021) тощо. Також прагнення уникнення невизначеності знаходять своє відображення у зв'язку з питаннями релігійності (Sekerdej, Kossowska, & Czernatowicz-Kukuczka, 2018), ставленням до різних етнічних груп і пов'язаних з ним конструктів політичної ефективності (Molz & Stiller, 2021), (Swami et al., 2018), дискомфорту та духовної нерівноваги, що підсилюється з віком (Khodarahimi, Ghadampour, & Karami, 2021), або з тривожними психічними станами (Bokuniewicz, 2020). Особливо важливою темою є вивчення співвідношення внутрішніх конфліктів, пов'язаних з двозначністю з одного боку та когнітивними труднощами, які використовуються для

вивчення мислення та міркувань з іншого (van Zyl, 2021), а також проблеми різноманітних форм цифровізації, які висуваються як нові вимоги до працівників у всьому світі (Blayone et al., 2021). Власне, остання проблема знайшла своє відображення і в даному дослідженні, де вона вивчається у зв'язку із функціонуванням специфічного інноваційного механізму професійної діяльності правоохоронців.

Методи та процедура дослідження. Дослідження проводилось одноразово. Особливістю вибірки було наявність досвіду роботи до та після впровадження custody records. До вибірки увійшли 108 осіб, дотичних до роботи в умовах функціонування custody records (працівники конвойної служби Національної поліції та ізоляторів тимчасового тримання з різних регіонів України). Оскільки «Опитувальник толерантності до невизначеності» (Intolerance of Ambiguity Scale, IAS) С. Баднера є методикою, неспецифічною відносно статі і віку (Барко & Остапович, 2019), ми не наводитимемо тут гендерно-вікового розподілу вибірки. Співробітникам було також задане питання про їх власну оцінку впровадження системи custody records в професійну діяльність та задоволеністю своєю професійною реалізацією в нових умовах. На вибір біло запропоновано три варіанти відповідей: «так», «важко відповісти» та «ні». Ця шкала стала групуючою в нашому дослідженні і в подальшому виступила як залежна змінна в ході дискримінантного аналізу. Обрання дискримінантного аналізу як основного математико-статистичного методу, обумовлене специфікою набору змінних дослідження та характером їх розподілу. Метою дискримінантного аналізу було з'ясування того, які саме особистісні особливості за шкалою IAS є найбільш сприятливими для формування відповідної позиції щодо функціонування custody records. Тобто встановлення того чи залежить ставлення до функціонування custody records від характеристик особистості за показниками загальної інтолерантності до невизначеності (інтегральна шкала) та рівнів сформованості джерел інтолерантності «новизна», «складність», «нерозв'язність» (субшкали). Обробка результатів здійснювалась у статистичному пакеті аналізу даних Statistica 10.

Обговорення результатів. Наразі, custody records виступає як автоматизована система дій із затриманими особами, що передбачає унеможливлення та недопущення катувань, жорстокого, нелюдського або такого що принижує людську гідність, поводження. Фактично,

система є частиною Національного превентивного механізму, введеного в дію Факультативним протоколом до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (Факультативний протокол, 2006). Система передбачає постійний контроль та фіксацію подій, які відбувається з особою з моменту затримання, під час конвоювання та перебування в установі тимчасового тримання. Безпосередньо до функціонування системи дотичні співробітники конвойної служби, працівники ізоляторів тимчасового тримання, окремих районних відділів поліції, інспекторів з дотримання прав людини у підрозділах Національної поліції на місцях (custody officers). Технічної можливості щодо втручання в дію системи самі правоохоронці не мають, а вся інформація зберігається в електронній базі, створеній в інформаційному порталі Національної поліції («АРМОР») (Методичні рекомендації для інспекторів з дотримання прав людини в ізоляторах тимчасового тримання). Крім того, варто відзначити, що Національний превентивний механізм, передбачає здійснення регулярних контрольних незалежних візитів до будь-якого місця, що перебуває під юрисдикцією та контролем держави, де утримуються чи можуть утримуватися особи, позбавлені волі (Факульт. прот., 2006).

Як зазначають самі лобісти та впроваджувачі системи custody records, «Наявність зовнішнього незалежного контролю за процесами, які відбуваються у закритій спеціальній установі, є серйозним стримуючим фактором як для клієнтів, так і для персоналу» (Методичні рекомендації для інспекторів з дотримання прав людини в ізоляторах тимчасового тримання). Тож, можна з впевненістю сказати, що робота в умовах функціонування системи належить до ситуацій, які позначаються невизначеністю, новизною. Цілковита толерантність до умов всебічного контролю і нагляду може конфронтувати з іншими властивостями людської психіки. Невизначеність сприймається як неможливість контролю над ситуацією, сприйняття нових ситуацій як потенційно загрозливих. В окремих випадках фактично, мова йде про виконання професійних обов'язків під постійним наглядом. В професійній діяльності це може призводити до виробничих помилок, вигорання, відсутності задоволеності роботою, зниження продуктивності, самоефективності.

Психологічні особливості здійснення професійної діяльності в умовах відеонагляду, спостереження, контролю – окрема тема в

галузі психологічних досліджень. Особливий тип реактивності в умовах усвідомлення факту спостереження і нагляду демонструють нам не лише дані хотторнських експериментів. Гнучкість, податливість як виробничих, так і когнітивних функцій є закономірним ефектом в умовах нагляду і контролю і часто можуть зазнавати реверсних реакції. Обізнаність суб'єкта про нагляд і контроль спричиняє як покращення продуктивності (vs ретельності в дотриманні правил), так і різноманітні типи адаптивності, зокрема і зниження старанності.

В даному випадку йдеться про широке розуміння нагляду, адже історично він набуває різноманітних форм. Це й сім'я (у вигляді сімейного нагляду), це й соціум у вигляді повернення на новому технічному рівні репутаційних практик суспільства традиційного типу. Кожен крок і дія записуються, репутація впливає на подальше життя та життя впливає на репутацію (як для громадян, так і для правоохоронців). Попередній тип суспільства, який умовно можна позначити як «суспільство зростаючої індустріалізації», був чітко позначений ознакою знеособленості. Індустріальне суспільство було маніфестом спротиву суспільству традиційному, аграрному, трайбалістському. В ньому особа та її поведінка завжди були прозорими і відкритими для оточуючих. Ця поведінка ставала соціальним капіталом і визначала все життя людини. Індустріалізація, окрім всіх традиційно визнаних позитивних та негативних сторін розвитку, дала можливість знеособлення, анонімізації. Історичні трансформації, масові переїзди людей із зони осілості (settlement area) дозволяли залишити позаду минуле та конструювати «нуклеарну» соціальну репутацію, незалежну від минулого та смислового навантаження, наданого йому традиційним суспільством. Атомізація, анонімність, індивідуальне споживання та індивідуальний успіх, руйнація традиційних зв'язків, приватність, тайна приватного життя стали його характерними рисами. Цей тип соціуму в ХХ і особливо ХХІ столітті стрімко змінився суспільством, де кожен його член не є вільним від власного digital trail. Повернення традиційного суспільства на новому технічному рівні – це тренд сучасності. Сучасний дігитальний світ знову деанонімізує особистість і повертає соціальну цінність і капітал репутації.

Коли ж йдеться про психологію професійної діяльності, то вивчення особистісних реакцій на сприйнятті неоднозначні стимули в

контекстах і ситуаціях спостереження і нагляду є цілком закономірним. Тому ідея дослідження полягала у з'ясуванні рівня толерантності до невизначеності серед правоохоронців, які працюють з системою custody records.

Автори україномовної адаптації опитувальника IAS відмічають, що «Толерантність до невизначеності є особистісною рисою, що визначає ставлення індивіда до неоднозначних, невизначених, тривожних ситуацій незалежно від емоційного знаку цієї невизначеності. Особа, толерантна до невизначеності, розглядає будь-яку невизначену ситуацію як можливість вибору, розвитку, набуття нового досвіду, не відчуває деструктивної тривоги в невизначених ситуаціях, здатна активно і продуктивно діяти в них. У свою чергу, особа, інтолерантна до невизначеності, в ситуаціях невизначеності (або навіть загрози її виникнення) демонструє високий рівень тривожності, навіть якщо ця невизначеність означає позитивні зміни в майбутньому. Інтолерантні до невизначеності особи схильні до жорсткої регламентації усіх сфер життя, у тому числі стосунків і систем набуття досвіду» (Барко & Остапович, 2019).

Як вже зазначалось, перед проведенням безпосереднього тестування за методикою, досліджуваним було поставлене питання відносно їх ставлення до запровадження custody records та загальної задоволеності роботою в нових умовах. Відповіді на дане питання анкетування розподілились наступним чином: позитивне ставлення висловили 55 осіб, важко відповісти – 41, негативне ставлення – 12. Після проведення тестування за методикою IAS було отримано наступні статистичні результати (табл. 1):

Таблиця 1

Описова статистика отриманих результатів за методикою «Опитувальник толерантності до невизначеності» (Intolerance of Ambiguity Scale, IAS)

	Загальний показник	Новизна	Складність	Нерозв'язність
Mean	76,36	19,28	43,05	15,97
Md	78,00	20,00	43,00	15,00
Мода	72,00	20,00	40,00	15,00
SD	14,65	7,39	10,11	6,13
S2	214,67	54,55	102,31	37,57
Min	3,00	2,00	2,00	3,00
Max	107,00	78,00	95,00	67,00
95% CI	2,76	1,39	1,90	1,15

Результати за методикою IAS розподілились наступним чином (табл. 2):

Таблиця 2

Рівні сформованості толерантності до невизначеності за методикою «Опитувальник толерантності до невизначеності» (Intolerance of Ambiguity Scale, IAS)

Шкала	<i>Низький рівень</i>	<i>Середній рівень</i>	<i>Високий рівень</i>
Загальний показник	3 (2,8 %)	40 (37,0 %)	65 (60,2 %)
Показник 1 «Новизна»	2 (1,9 %)	78 (72,2 %)	28 (25,9 %)
Показник 2 «Складність»	2 (1,9 %)	11 (10,2 %)	95 (88,0 %)
Показник 3 «Нерозв'язність»	3 (2,8 %)	67 (62,0 %)	38 (35,2 %)

Заважаючи на особливість проведеного дослідження та отриманих даних, було прийнято рішення про проведення дискримінантного аналізу. Цей багатовимірний прогностичний метод дозволяє працювати зі змінними, серед яких є складна багатовимірна незалежна змінна, представлена у порядкових та інтервальних шкалах, та одна залежна змінна, представлена у номінативній шкалі. Послугуючись рекомендаціями Tabachnick і Fidell (Tabachnick & Fidell, 2007), було вирішено, що такий шлях буде більш адекватним, ніж проведення серії якихсь непараметричних тестів.

Попередня перевірка припущень виявила, що дані не відповідають закону нормального розподілу в жодній зі шкал (тест Шапіро-Уїлка, $p < 0,05$). У даних, оцінених за відстанню Махаланобіса ($p < 0,001$), було виявлено один багатоваріантний викид (0,00087), який було прийнято рішення не видаляти, оскільки це суттєво не вплинуло б на результати аналізу. Припущення про однорідність дисперсій було порушено для двох з чотирьох показників методики, а саме для показників 1 та 3 (тест Левене, $p < 0,05$). Між групами була статистично значуща різниця за комбінованими змінними показника 1 (інтегральна шкала, загальний показник) та показника 3 (джерело інтолерантності «складність»): статистика тесту Брауна-Форсайта для змінної 1 – 5,325 ($p = 0,026$); змінної 2 – 2,002 ($p = 0,144$); змінної 3 – 5,974 ($p = 0,019$); змінної 4 – 2,690 ($p = 0,108$). Таким чином для змінних 1 та 3 гіпотезу про рівність середніх було відкинуто, а різниця середніх була визнана статистично незначущою.

Далі було проведено власне дискримінантний аналіз. Методом дискримінантного аналізу, як аналогом регресії для непараметричних

даних, є здійснення спроби з'ясувати, які саме з названих показників визначають ставлення до запровадження інновативного інструменту у професії. Завданням дискримінантного аналізу є визначення того, які з незалежних змінних в найбільшій мірі визначають розподіл досліджуваних на групи (або зміну значень залежної змінної, яка в нашому випадку представлена номінативною шкалою ставлення до custody records – «ні», «важко відповісти», «так»).

Серед методів дискримінантного аналізу було обрано шлях покрокового включення та виключення змінних з моделі (forward stepwise). В цьому випадку програма включає до моделі ту змінну, яка гіпотетично повинна мати найбільшу вагу у розподілі залежної змінної. Щодо аналізу отриманих результатів, варто зазначити, що важливим показником дискримінантного аналізу є Wilks' Lambda (Лямбда Уїлкса). В нашому випадку цей показник склав 0,4753012 при значенні статистики F-видалення = 57,95628 (для всієї моделі) та статистичній вагомості $p < 0,0000$. Оскільки Wilks' Lambda для всієї моделі виявилась суттєво менше за 0,5, то в цілому таку модель можна вважати вдалою при рівні значущості значно меншій за 0,05. Отже знайшло підтвердження припущення про те, що сукупність обраних нами незалежних змінних разом відіграють значну роль у поділі досліджуваних на групи, а отже у визначенні того чи успішним, неуспішним, або нейтральним вони вважають впровадження custody records у професійну діяльність поліції.

Результати покрокового включення досліджуваних змінних до моделі надали можливість зрозуміти, які саме із них є особливо вагомі у ставленні до custody records. Застосування інструменту stepwise analysis summary дало можливість визначити ці пріоритети. Порівнюючи відібрані змінні зі значенням Wilks' Lambda 0,487649 та загальною статистикою F-видалення = 111,3696 отримуємо наступні результати. Статистика F для окремої змінної «рівень сформованості джерела інтолерантності складність» виявилась значно вищою за статистику F для всієї моделі (111,3696 проти 0,4753012), що означає що при виключенні цієї змінної значення загальної статистики F для моделі буде суттєво нижче, ніж отримане нами. Отже, ця змінна є дуже важливою для даної моделі і в значній мірі визначає особливості поділу досліджуваних на групи, тобто мінливість значень залежної змінної. Тому констатуємо, що змінна «рівень сформованості джерела інтолерантності складність» в контексті ставлення

правоохоронців до custody records є найсуттєвішою. Тобто знаючи особистісні особливості досліджуваного за цією шкалою можна з доволі великою ймовірністю прогнозувати його ставлення до роботи в умовах функціонування custody records.

В ході аналізу було отримано такою рівень значущості $p < 0,0000$ ще по одній змінній – «рівень сформованості джерела інтолерантності новизна». В цьому випадку значення статистики F склало 57,9563 при статистичній вагомості $p < 0,0366$, що також підтверджує її статистичну значущість у моделі. Однак, при включенні цієї змінної до моделі, показник Wilks' Lambda зменшується до 0,465401, що свідчить про її загальну важливість, втім, не демонструє окремої ваги цієї змінної при прогнозуванні ставлення до дій в нових умовах, які представлені залежною змінною. Зазначені особистісні особливості у взаємодії є важливими для прогнозування значень нашої залежної змінної – позитивного, нейтрального або негативного ставлення до запровадження custody records.

Водночас можна визначити змінні, фактично незначущі для нашої моделі. Застосування інструменту variable's not in the model дає можливість утвердитись, що змінні «рівень сформованості джерела інтолерантності нерозв'язність» та загальна інтолерантність до невизначеності (інтегральна шкала) не включені до моделі. Статистика F виявилась нижчою за показник 111,3696 для всієї моделі при статистичній вагомості вищій за 0,05.

Висновки і перспективи. Результати цього дослідження виявляють значний зв'язок між залежністю співробітників, задіяних у функціонуванні custody records від характерологічної риси особистості «джерело інтолерантності складність». Зробивши крок для подальшого вивчення проблеми, це дослідження підкреслює необхідність розуміння того, як правоохоронці ставляться до професійної діяльності в умовах необхідності враховувати наявність зовнішнього незалежного контролю за процесами, які відбуваються у закритій спеціальній установі. Звертаючи увагу на роль цього стримуючого фактора у питанні відстеження дотримання прав затриманих і поліцейських, його мережевий характер, дані емпіричного дослідження дають більш детальне розуміння умов, за яких фахівці виконують службові обов'язки.

Відтак, підсумовуючи, можна сказати що за методикою «Опитувальник толерантності до невизначеності» (Intolerance of Ambiguity Scale, IAS) С. Баднера принаймні дві з субшкал є значимими при визначенні професійного ставлення працівника до роботи в умовах запровадження custody records. Найважливішою серед досліджуваних особливостей є змінна «рівень сформованості джерела інтолерантності складність». Маючи інформацію про міру розвитку цієї особистісної якості у досліджуваних, у наступних дослідженнях можна було б прогнозувати ефективність змін у ставленні до роботи в нових умовах.

Література

1. Барко, В.І., Остапович, В.П. (2019). Українськомовна адаптація опитувальника Баднера для використання в Національній поліції. *Psychological Journal*, 5 (8), 249-263. <https://doi.org/10.31108/1.2019.5.8.16>
2. Методичні рекомендації для інспекторів з дотримання прав людини в ізоляторах тимчасового тримання. URL: <http://surl.li/bznhe>
3. Наказ МВС України № 676 від 03.08.2017 «Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#Text>
4. Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання. Ратифіковано Законом 22-V (22-16) від 21.07.2006, ВВР, 2006, N 39, ст.327. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_f48#Text
5. Blayone, T. J. B., Mykhailenko, O., Usca, S., Abuze, A., Romanets, I., & Oleksiiv, M. (2021). Exploring technology attitudes and personal-cultural orientations as student readiness factors for digitalised work. *Higher Education Skills and Work-Based Learning*, 11(3), 649-671. <https://doi.org/10.1108/heswbl-03-2020-0041>
6. Bokuniewicz, S. (2020). Tolerance Of Uncertainty And Ambiguity Of The Situation And Anxiety As A State And As A Feature. *Journal of Education Culture and Society*, 11(2), 224-236.
7. Borracci, R. A., Ciambone, G., & Arribalzaga, E. B. (2021). Tolerance for Uncertainty, Personality Traits and Specialty Choice Among Medical Students. *Journal of Surgical Education*, 78(6), 1885-1895. <https://doi.org/10.1016/j.jsurg.2021.03.018>
8. Gartner, J., Bussenius, L., Prediger, S., Vogel, D., & Harendza, S. (2020). Need for cognitive closure, tolerance for ambiguity, and perfectionism in medical school applicants. *Bmc Medical Education*, 20(1). <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02043-2>

9. Hancock, J., & Mattick, K. (2020). Tolerance of ambiguity and psychological well-being in medical training: A systematic review. *Medical Education, 54*(2), 125-137. <https://doi.org/10.1111/medu.14031>
10. Khodarahimi, S., Ghadampour, E., & Karami, A. (2021). The Roles of Spiritual Well-being and Tolerance of Uncertainty in Prediction of Happiness in Elderly. *Anales De Psicologia, 37*(2), 371-377. <https://doi.org/10.6018/analesps.446871>
11. Liou, K. T., Jamorabo, D. S., Geha, R. M., Crawford, C. M., George, P., & Schiffman, F. J. (2019). Foreign bodies: Is it feasible to develop tolerance for ambiguity among medical students through Equine-Facilitated learning? *Medical Teacher, 41*(8), 960-962. <https://doi.org/10.1080/0142159x.2019.1578876>
12. Molz, G., & Stiller, M. (2021). Attitudes and opinions about refugees in germany - correlates with conspiracy and political mindsets. *Current Psychology, 40*(5), 2201-2210. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-0108-0>
13. Ndoja, S., Chahine, S., Saklofske, D. H., & Lanting, B. (2020). The erosion of ambiguity tolerance and sustainment of perfectionism in undergraduate medical training: results from multiple samplings of a single cohort. *Bmc Medical Education, 20*(1). <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02345-5>
14. Papanagnou, D., Ankam, N., Ebbott, D., & Ziring, D. (2021). Towards a medical school curriculum for uncertainty in clinical practice. *Medical Education Online, 26*(1). <https://doi.org/10.1080/10872981.2021.1972762>
15. Paralkar, U., & Knutson, D. (2021). Coping with academic stress: Ambiguity and uncertainty tolerance in college students. *Journal of American College Health. https://doi.org/10.1080/07448481.2021.1965148*
16. Park, I. J., Hai, S., Lee, S., & Sohn, Y. (2019). Investigating Psychometrics of Career Decision Ambiguity Tolerance Scale. *Frontiers in Psychology, 10*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02067>
17. Sekerdej, M., Kossowska, M., & Czernatowicz-Kukuczka, A. (2018). Uncertainty and prejudice: The role of religiosity in shaping group attitudes. *European Journal of Social Psychology, 48*(2), O91-O102. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2298>
18. Stranovska, E., Ficzer, A., & Hornickova, M. (2022). Student's Categorization Activities in the Educational Process of Second Foreign Language Reading Comprehension. *European Journal of Contemporary Education, 11*(1), 194-203. <https://doi.org/10.13187/ejced.2022.1.194>
19. Swami, V., Barron, D., Weis, L., & Furnham, A. (2018). To Brexit or not to Brexit: The roles of Islamophobia, conspiracist beliefs, and integrated threat in voting intentions for the United Kingdom European Union membership referendum. *British Journal of Psychology, 109*(1), 156-179. <https://doi.org/10.1111/bjop.12252>
20. van Zyl, C. J. J. (2021). Attitude to ambiguity as a predictor of analytic thinking. *South African Journal of Psychology, 51*(1), 107-120. <https://doi.org/10.1177/0081246320953715>
21. Yang, K. T., & Girgus, J. S. (2018). Individual differences in social hypersensitivity predict the interpretation of ambiguous feedback and self-esteem.

Personality and Individual Differences, 135, 316-327.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.07.022>

Referenses

1. Barko, V.I., Ostapovych, V.P. (2019). Ukrayins'komovna adaptatsiya opytuval'nyka Badnera dlya vykorystannya v Natsional'niy politsiyi [Ukrainian-language adaptation of the Badner questionnaire for use in the National Police.]. *Psychological Journal*, 5 (8), 249-263. <https://doi.org/10.31108/1.2019.5.8.16> [in Ukrainian].
2. Metodychni rekomendatsiyi dlya inspektoriv z dotrymannya prav lyudyny v izolyatorakh tymchasovoho trymannya. URL: <http://surl.li/bznhe> [in Ukrainian].
3. Nakaz MVS Ukrayiny № 676 vid 03.08.2017 «Pro zatverdzhennya Polozhennya pro informatsiyno-telekomunikatsiyu systemu «Informatsiynyy portal Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#Text> [in Ukrainian].
4. Fakul'tatyvnyy protokol do Konventsiiyi proty katuvan' ta inshykh zhorstokykh, nelyuds'kykh abo takykh, shcho prynyzhuyut' hidnist', vydiv povodzhennya ta pokarannya. Ratyfikovano Zakonom 22-V (22-16) vid 21.07.2006, VVR, 2006, N 39, st.327. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_f48#Text [in Ukrainian].
5. Blayone, T. J. B., Mykhailenko, O., Usca, S., Abuze, A., Romanets, I., & Oleksiiv, M. (2021). Exploring technology attitudes and personal-cultural orientations as student readiness factors for digitalised work. *Higher Education Skills and Work-Based Learning*, 11(3), 649-671. <https://doi.org/10.1108/heswbl-03-2020-0041>
6. Bokuniewicz, S. (2020). Tolerance Of Uncertainty And Ambiguity Of The Situation And Anxiety As A State And As A Feature. *Journal of Education Culture and Society*, 11(2), 224-236.
7. Borracci, R. A., Ciambone, G., & Arribalzaga, E. B. (2021). Tolerance for Uncertainty, Personality Traits and Specialty Choice Among Medical Students. *Journal of Surgical Education*, 78(6), 1885-1895. <https://doi.org/10.1016/j.jsurg.2021.03.018>
8. Gartner, J., Bussenius, L., Prediger, S., Vogel, D., & Harendza, S. (2020). Need for cognitive closure, tolerance for ambiguity, and perfectionism in medical school applicants. *Bmc Medical Education*, 20(1). <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02043-2>
9. Hancock, J., & Mattick, K. (2020). Tolerance of ambiguity and psychological well-being in medical training: A systematic review. *Medical Education*, 54(2), 125-137. <https://doi.org/10.1111/medu.14031>
10. Khodarahimi, S., Ghadampour, E., & Karami, A. (2021). The Roles of Spiritual Well-being and Tolerance of Uncertainty in Prediction of Happiness in Elderly. *Anales De Psicologia*, 37(2), 371-377. <https://doi.org/10.6018/analesps.446871>

11. Liou, K. T., Jamorabo, D. S., Geha, R. M., Crawford, C. M., George, P., & Schiffman, F. J. (2019). Foreign bodies: Is it feasible to develop tolerance for ambiguity among medical students through Equine-Facilitated learning? *Medical Teacher*, 41(8), 960-962. <https://doi.org/10.1080/0142159x.2019.1578876>
12. Molz, G., & Stiller, M. (2021). Attitudes and opinions about refugees in germany - correlates with conspiracy and political mindsets. *Current Psychology*, 40(5), 2201-2210. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-0108-0>
13. Ndoja, S., Chahine, S., Saklofske, D. H., & Lanting, B. (2020). The erosion of ambiguity tolerance and sustainment of perfectionism in undergraduate medical training: results from multiple samplings of a single cohort. *Bmc Medical Education*, 20(1). <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02345-5>
14. Papanagnou, D., Ankam, N., Ebbott, D., & Ziring, D. (2021). Towards a medical school curriculum for uncertainty in clinical practice. *Medical Education Online*, 26(1). <https://doi.org/10.1080/10872981.2021.1972762>
15. Paralkar, U., & Knutson, D. (2021). Coping with academic stress: Ambiguity and uncertainty tolerance in college students. *Journal of American College Health*. <https://doi.org/10.1080/07448481.2021.1965148>
16. Park, I. J., Hai, S., Lee, S., & Sohn, Y. (2019). Investigating Psychometrics of Career Decision Ambiguity Tolerance Scale. *Frontiers in Psychology*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02067>
17. Sekerdej, M., Kossowska, M., & Czernatowicz-Kukuczka, A. (2018). Uncertainty and prejudice: The role of religiosity in shaping group attitudes. *European Journal of Social Psychology*, 48(2), 091-0102. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2298>
18. Stranovska, E., Ficzer, A., & Hornickova, M. (2022). Student's Categorization Activities in the Educational Process of Second Foreign Language Reading Comprehension. *European Journal of Contemporary Education*, 11(1), 194-203. <https://doi.org/10.13187/ejced.2022.1.194>
19. Swami, V., Barron, D., Weis, L., & Furnham, A. (2018). To Brexit or not to Brexit: The roles of Islamophobia, conspiracist beliefs, and integrated threat in voting intentions for the United Kingdom European Union membership referendum. *British Journal of Psychology*, 109(1), 156-179. <https://doi.org/10.1111/bjop.12252>
20. van Zyl, C. J. J. (2021). Attitude to ambiguity as a predictor of analytic thinking. *South African Journal of Psychology*, 51(1), 107-120. <https://doi.org/10.1177/0081246320953715>
21. Yang, K. T., & Girgus, J. S. (2018). Individual differences in social hypersensitivity predict the interpretation of ambiguous feedback and self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 135, 316-327. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.07.022>

Received: 10.05.2022

Accepted: 24.05.2022